

THE DUDE ȘI MAESTRUL ZEN

JEFF BRIDGES ȘI BERNIE GLASSMAN
THE DUDE ȘI MAESTRUL ZEN

Traducere din engleză și note
de Veronica Sidon

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Dan Flonta
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Corina Roncea, Dan Dulgheru

Tipărit la Proeditură și Tipografie

Jeff Bridges and Bernie Glassman

The Dude and the Zen Master

Copyright © 2012 by Zen Peacemakers Inc. and Jeff Bridges

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. This edition published by arrangement with Blue Rider Press, a division of Penguin Group (USA) Inc.

© HUMANITAS, 2014, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRIDGES, JEFF

The Dude și maestrul zen / Bridges Jeff, Glassman Bernie;

trad.: Sidon Veronica. - București : Humanitas, 2014

ISBN 978-973-50-4464-0

I. Glassman, Bernie

II. Sidon, Veronica (trad.)

294.3:791.43

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

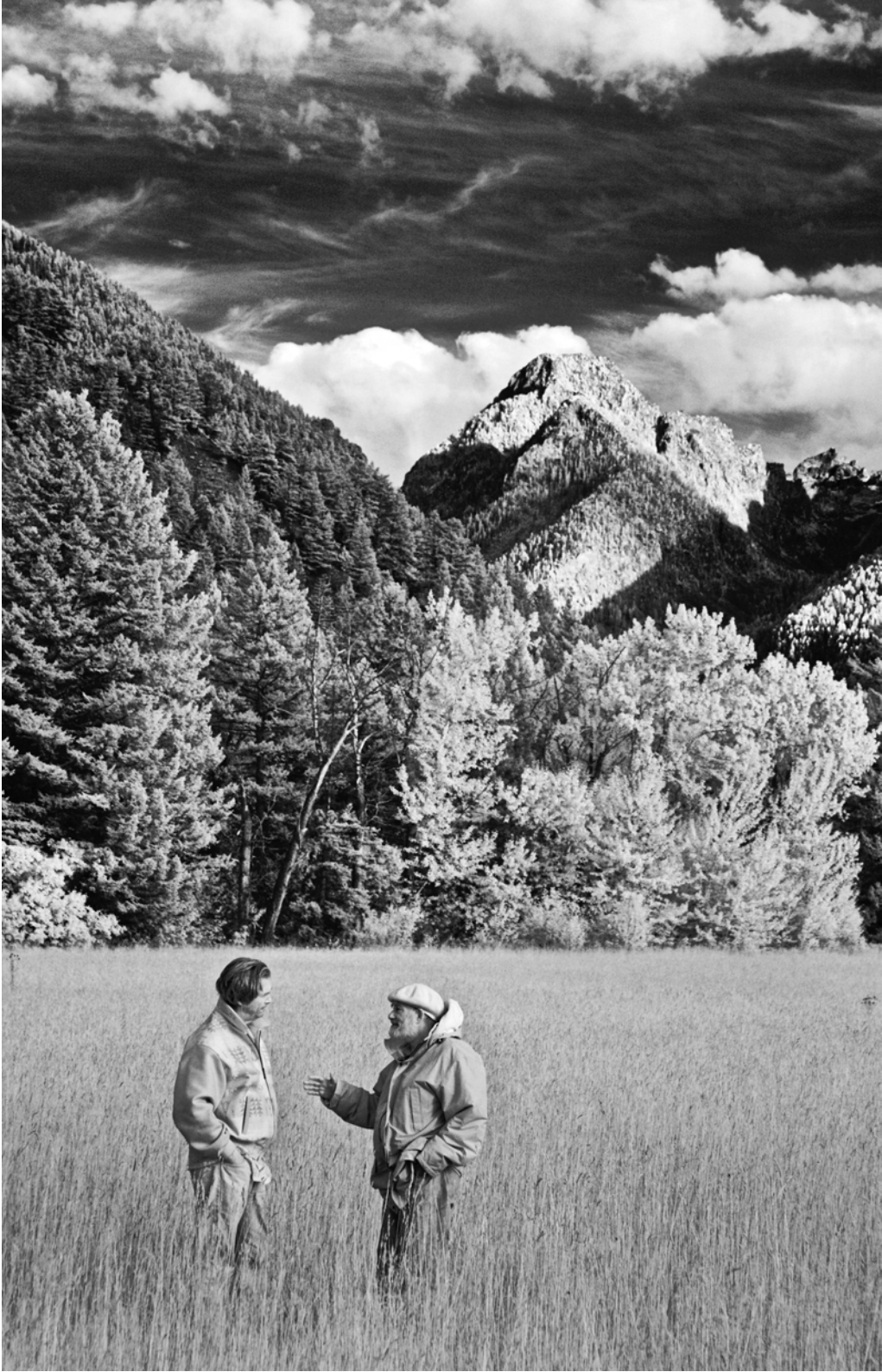
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Tuturor spiritelor înfometate

JEFF

Cuvânt înainte

Așadar... prietenul meu Bernie Glassman mă-ntreabă într-o bună zi:

— Știai că „the Dude“* din *Marele Lebowski* este considerat de mulți budiști un maestru zen?

Am răspuns:

— Ce naiba vrei să zici cu asta?

Zice:

— Pe bune.

Și eu:

— Cred că glumești. N-am vorbit niciodată despre zen sau budism când turnam *Lebowski*. Frații¹ nu mi-au zis niciodată nimic despre asta.

— Da, a râs Bernie. Gândește-te numai la numele lor – frații Koan.

* Deși îl cheamă, de fapt, Jeffrey Lebowski, personajul principal al filmului nu dorește să i se spună altfel decât „the Dude“ („Tipul“) (n. trad.).

1. Ethan și Joel Coen au scris și regizat filmul *The Big Lebowski*, lansat în 1998.

Un *koan* este o anecdotă zen care capătă un sens numai dacă poți înțelege că viața și realitatea diferă de părerea pe care o ai despre ele. Majoritatea anecdotelor cunoscute au fost scrise în China acum mult timp.

Bernie a continuat:

— *Marele Lebowski* este înțesat de *koan*-uri, doar că ele sunt spuse în „limbajul zilelor noastre“, ca să-l citez pe Dude.

— Ce tot zici acolo, omule? Ce vrei să spui? I-am întrebat.

— Sunt la tot pasul, de exemplu: *Dude adastă* – asta-i foarte zen; sau *Dude nu-i aici* – zen clasic; sau *Donny, nu ești în elementul tău*, ori *Covorul ăla lumina toată camera*. E plin de ele.

— Zău? zic eu.

Bine, însuși amicul meu Bernie este maestru zen. La începutul anilor '60 și-a abandonat slujba de inginer aeronautic pe care-o avea la McDonnell Douglas, ca să studieze la Centrul Zen din Los Angeles, cu profesorul Maezumi Roshī, un maestru japonez nemaipomenit, care a adus filozofia zen la noi. Bernie a devenit unul dintre primii profesori de zen de origine americană. Nu numai că a fondat Zen Peacemakers, dar a construit și locuințe pentru familiile fără adăpost, centre de îngrijire a copiilor, centre de primire și îngrijire medicală a celor bolnavi de SIDA; mai mult, a înființat firme – inclusiv o brutărie cunoscută –, pentru a angaja oameni fără locuri de muncă. Brutăria aia a câștigat timp de un an premiul pentru cea mai bună prăjitură cu brânză din New York, și-acum face briose cu cacao pentru Gelateria Ben & Jerry. E considerat în toată lumea o figură importantă a budismului implicat în comunitate.

L-am întâlnit pe Bernie la o masă dată de un vecin de-al meu pentru el și Ram Dass, autorul lui *Fii aici, acum* (*Be Here Now*) și al altor cărți minunate. Am stat între tipii ăștia doi și m-am distrat de minune. Bernie și cu mine ne-am împrietenit imediat; aveam o grămadă de chestii în comun.

Și aici apare *Lebowski*. E ceva timp de când Bernie încearcă să facă zenul mai accesibil timpurilor și culturii în care trăim, mai concret și mai realist, iar el a simțit că *Lebowski* a reușit asta nemaipomenit. Așa că m-a întrebat dacă vreau să fac cu el o carte despre subiectul cu pricina.

Am spus:

— Okay.

Și iată ce-am făcut. Ne-am dus la ferma mea din Montana împreună cu amicul nostru sunetist, Alan Kozlowski, și-acolo am înregistrat timp de cinci zile. Alan a fost omul cu fotografiatul și înregistratul; ne-a înregistrat dialogul, a făcut poze, și-a spus părerea etc. După asta am plecat acasă. Soția lui Bernie, Eve, a început să lucreze la transcrierea înregistrărilor. Ne-am mai întâlnit, am mai stat de vorbă la telefon sau pe Skype, am mai ajustat unele chestii, și... gata!

Pentru mine, cartea asta e, într-un fel, ca o piele de șarpe. Poți găsi o piele de șarpe pe marginea drumului și să confecționezi din ea, să zicem, o curea sau o bandă de pus la pălărie. Dar șarpele însuși e ocupat în altă parte cu diverse treburi de șarpe – se împerechează cu șerpoaice, mănâncă șoareci, mai face alte piei de șarpe etc.

Tot cam așa văd eu filmele. Varianta finală a filmului este pielea de șarpe, care poate fi destul de interesantă și valoroasă. Șarpele reprezintă ceea ce se întâmplă în timp ce facem filmul – relațiile, experiența prin care trecem.

Încerc să mă deschid cât pot de mult, să intru cu adevărat în legătură cu oamenii cu care lucrez – regizorul, actorii, echipa de producție. Cu toții punem umărul la ceea ce se coace acolo, într-un spațiu sigur și generos, toți încercăm să ne facem treaba. Și trebuie să-nvingem focul cât de repede putem, pentru că timpul nostru împreună este limitat, două sau trei luni, poate șase. Țasta-i tot timpul pe care-l avem ca să scoatem ceea ce avem de gând – sau, din când în când, dacă avem noroc, să venim cu ceva care să depășească toate dorințele și intențiile noastre. Îmi place la nebunie când se întâmplă asta, și se întâmplă destul de des, din cauza tuturor necunoscutelor care sunt la mijloc. Cred că ăsta-i motivul pentru care încă mai fac filme.

Deci, cum ar veni, „șarpele“ acestei cărți a fost timpul petrecut cu Bernie și tovarășia cu el, cu Eve, Alan și cu toți cei care ne-au ajutat. A fost o ocazie să dansăm, să creăm, să ne apropiem unii de alții și să fim liberi.

Așa că asta e. Sper să vă placă.

Speranța e grozavă, nu-i așa? În ce mă privește, nu-i nici o nădejde să renunț la speranță.

Jeff Bridges,
Santa Barbara, California

BERNIE

Cuvânt înainte

Toată viața am căutat să-mi împărtășesc adevărul personal într-un fel pe care să-l înțeleagă cam toată lumea. Un vestit maestru japonez zen, Hakuun Yasutani Roshi, a spus că, dacă nu poți explica zenul în cuvinte pe care să le-nțeleagă și-un pescar, atunci înseamnă că habar n-ai despre ce vorbești. În urmă cu vreo 50 de ani, un profesor de la UCLA mi-a spus același lucru despre matematicile aplicate. Ne place să ne ascundem de adevăr în spatele neologismelor sau al jargonului matematic. Există o vorbă: *Mereu întâlnești adevărul, dar rareori îl recunoști*. Dacă nu-l recunoaștem, rămânem neputincioși și nu putem ajuta nici pe altcineva prea mult.

Pe Duce l-am cunoscut pe DVD cam pe la sfârșitul anilor '90. Câțiva ani mai târziu l-am întâlnit pe Jeff Bridges în Santa Barbara și-am început să ne pierdem timpul împreună, cum îi place lui să zică, de cele mai multe ori fumând trabuc. Jeff a făcut filme încă din copilărie; cam tot de-atunci datează devotamentul său pentru cauza eradicării foametei în lume, însă despre asta se știe mai

puțin. În anii tinereții am fost inginer aeronautic și matematician, dar în cea mai mare parte a vieții am predat budismul zen, care ne-a și adus laolaltă – nu doar meditănd (lucru la care se gândește majoritatea oamenilor când aude de zen), ci mai ales acționând, trăind liber în lume fără a face rău, alinând propria noastră suferință și suferința celorlalți.

Curând am descoperit că ni se va alătura des un personaj imaginar, cineva numit „the Dude“. Amândurora ne-a plăcut modul lui de a vedea lucrurile și e distractiv să-nveți de la cineva pe care nu-l poți vedea. Cuvintele lui erau atât de pline de miez, încât trebuiau lămurite un pic; și așa a apărut cartea.

Fie ca ea să obțină încuviințarea lui și să fie de folos tuturor.

Bernie Glassman,
Montague, Massachusetts

Cuprins

JEFF. <i>Cuvânt înainte</i>	7
BERNIE. <i>Cuvânt înainte</i>	II

Aruncă, omule, odată nenorocita aia de bilă!

1. Uneori îi vii de hac ursului, iar alteori, ei bine, îți vine el de hac 15
2. E pe-aici pe undeva, stai să mă mai uit o dată 26
3. Dude, îți ieși din fire 39

Dude adastă și Dude nu-i aici

4. Păi, mă rog, cum să-ți spun, asta e, cum ar veni, ăă, doar părerea ta 47
5. Sună telefonul, Dude 60
6. Au apărut mizerii noi 76

Covorul ăla lumina toată camera, nu-i așa?

7. Știi, Dude, și eu am cochetat cu pacifismul la un moment dat. Bineînțeles, nu în Vietnam 93
8. Te referi la un act sexual? 108
9. Ce-l face pe om să fie om, domnule Lebowski? 120

10. Cu ce vă ocupați, domnule Lebowski?	131
11. Nu s-a bulit nimic, Dude.	141

Îmi savurez cafeaua

12. Scuze, nu te-ascultam	161
13. Mi-a mers când mai bine, când mai rău, am fost când pe val, când la pământ	173
14. Câțiva hamburgeri, niște beri, puțină distracție, și s-a zis cu necazurile astea de rahat, Dude	184
15. Ia zi, prietene, mai ai niște sarsaparilla din aia bună?	193

Mulțumiri 201

În ajutorul cititorului român:

Unde găsim replicile din titluri?	205
---	-----